

різних установ, закладів, організацій на державну мову, виявлення перешкод на цьому шляху, знаходження засобів для їх подолання.

Конончук Т.І., завідувач кафедри української філології та суспільних наук Академії адвокатури України, кандидат філологічних наук, професор

СЛОВО ПИСЬМЕННИКА ІГОРЯ КАЧУРОВСЬКОГО В ОБОРОНІ ПРАВ ЛЮДИНИ

Ігор Качуровський – одна із найпомітніших постатей на ниві української духовності й культури, хоча в масовому середовищі українства ще глибоко не пізнана. За висловом сучасного літературознавця і прозаїка, активного громадського діяча, лауреата Національної премії України ім. Т.Г. Шевченка Михайла Слабошпицького, Ігор Качуровський – “найбагатогранніша творча особистість у сучасній українській літературі. Однаково беззаперечний авторитет у критиці, літературознавстві, теорії літератури, перекладацтві та в поезії і прозі”. Його творчий доробок, складаючи потужну частку в словесному українському мистецтві, опосередковано стоїть на захисті прав людини в найширшому значенні, утверджуючи саме українське слово в світовому контексті словесної культури, а також несучи ним утвердження загальнолюдських прав. І про це каже і саме життя митця, і концепція його творчості. Звідки в І. Качуровського такий проникливий підхід до вселюдських прав, до відчуття й захисту понять справедливості й правди? Думається, що все почалося з сім’ї – високодуховної, інтелігентної: народився майбутній митець 01.09.1918 в м. Ніжині на Чернігівщині, в сім’ї правника (батько – випускник юридичного факультету Київського університету святого Володимира) та педагога (мати закінчила Вищі жіночі курси). Коло Ніжина в с. Крути батьки мали, як зазначає М. Слабошпицький, “невеликий маєток із кількагектарним садом. Це автоматично вписало їх до того класу, проти якого спрямували свою агресивну увагу господарі “Країни Рад”. Цей чинник, безперечно, спричинився до формування світогляду

І. Качуровського, його позиції в творчості і до самого його життя. Тому в біографії митця неминучим постав факт еміграції (Німеччина, Аргентина, знов Німеччина) як спосіб вижити фізично і як можливість донести світові правду про стан прав людини в радянській Україні. Під даним кутом зору слово Ігоря Качуровського (на захисті прав людини і громадянина) не розглядалося спеціально, тому передбачаємо, що таке комплексне дослідження має перспективу. Як приклад, наведемо поему “Село”, написану на основі авторських спогадів та свідчень очевидців, почутих письменником від мешканців його рідного села Крути 1942 р. Аби зберегти ознаки документальності, фактографізму, автор будує поему за розповідями, що працюють на сюжет, на композицію тексту. Тож він називає розділи твору: “Перша розповідь”, “Друга розповідь”, “Третя розповідь”, “Четверта розповідь”, “П’ята розповідь”, “Остання розповідь”. Цими розповідями стають моторошні історії про пережите в голодні 30-ті роки, де порушувалося найголовніше право людини – на життя. Чинилися масово кримінальні злочини: вбивства хліборобів, що не здали хліб чи не записалися до колгоспу, їх насильно лишали майна, батьків вивозили до Сибіру, а їхніх дітей розстрілювали, або, економлячи патрони і щоб без шуму, серед ночі, роздягнених вивозили до яру і викидали, знаючи напевне, що вони там замерзнуть, отже, загинуть. Лексеми тексту фіксують дії, що самоочевидно виявляють порушення прав людини: “тридцятий рік”, “сільрада”, “гола в рядні”, “ополонка”, “смерть”, “чорно-криваві на синіх грудях сліди зубів”, “наган”, “кубельце дитяче”, “куркульська порода”, “голод”, “ноги – мов колоди”, “в порожній коморі загус холодець”, “найстрашніший свідок – червоний сікач”, “одноосібник”, “напівмертве село”, “ідуть комсомольці на діло своє”, “в’язничне подвір’я”, “конвоір”, “безвольні в’язні”. Водночас ці ж лексеми кричать до справедливості і спрямовані викликати в реципієнта почуття катарсису. Про всіх невинно убієнних, замордованих голодом поет каже: “Як же любили вони / Місячні сині сні! Як їм хотілося жити!” Уся спадщина митця утверджує найголовніше право – на життя. За заповітом прах письменника було перенесено з Мюнхена (не стало його 18.07. 2013 р.) в Україну і поховано 22.11.2013 р. в рідних Крутах.

2006 р. Ігоря Васильовича Качуровського було вшановано найвищою державною відзнакою – Національною премією України ім. Т.Г. Шевченка.

Туровська Л.В., старший науковий співробітник відділу термінології Інституту української мови НАН України, кандидат філологічних наук

СПЕЦИФІКА МОВИ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

В англо-, германо- та слов'яномовній лінгвістиці майже одночасно виникла необхідність звернення до мови у професійній сфері спілкування як до феномену. Внаслідок цього з'явилися відповідні номінації: *languages for special purposes (LSP)* – в англо-американській літературі, *Fachsprachen* – в германомовній.

Зауважимо, що інтерес до мови спілкування професіоналів зародився не серед філологів. Уперше ідея про мову спеціального призначення з'явилась у працях чеського дослідника Любомира Дрозда, який назвав цю мову функціональною (або мовою у спеціальній функції).

Кожна конкретна мова спеціального призначення, зокрема і юридична, повинна розглядатися як сформована на основі системи (граматики, морфології, синтаксису) національної мови сукупність структур знання, які склалися за час становлення і функціонування відповідної предметної галузі, що репрезентує головну складову LSP – її термінологічну лексику. Очевидно, що для комплексного розгляду мови юриспруденції необхідно систематизувати галузеві знання і результати їхнього наукового представлення, а потім співвіднести виокремлені структури знання з їхніми мовними корелятами у тій системі одиниць номінації і термінів, за допомогою яких вони зrealізовані в національній мові.

Із цих позицій термін є носієм особливих структур знання, що характеризують мови спеціального призначення. термінологічна лексика – це не просто набір лексичних одиниць, які описують конкретну галузь знання, це система із мережею